

ערכים ברוח הזמן

אמת: בסדרת הטלוויזיה יס מיניסטר ישנו קטע שבו השר נבחר להיות ראש הממשלה וחושב שזה הזמן להגשים את חלומותיו הטובים. הראשון שהעלה "אמת". מעתה ינהל את הממשלה באמת כלומר מבלי לשקר. זה לא עבד.

זה לא יכול היה לעבוד. איך ידעתי? מיזרח. יזרח בן אריה.

יזרח היה בן דור הבנים הראשונים אלה שכאשר פרצה מלחמת העולם השנייה התגייסו לצבא הבריטי. כאשר נגמרה המלחמה חזרו למשק. משק שבו עשר חלקות קטנטנות מפוזרות ברחבי הכפר שלוש ארבע פרות חלב ולול תרנגולות קטן לכל אחד. זה היה קטן עליהם. מה עושים? אופנוע. קונים אופנוע. בבת אחת התמלא הכפר באופנועים בעלי שמות כמו: מצ'לס, טריומף, BSA. גם יזרח קנה אחד. בלילה חשך קרתה תאונה מחרידה. ליזרח נפתח המצח. הוא לא מת אבל התחיל לדבר אמת. מכל שאר הבחיות נשאר חכם כשהיה רק מה? היה אומר לאנשים את אשר על ליבו, כותב גילוי דעת על לוח המודעות אשר במחלבה ומביע את דעתו, בקיצור: דובר אמת באמת. לא הכול הבינו מה קרה ורבים התייחסו אליו כאל משוגע הכפר אבל הוא – שום דבר רק את דעתו אמר.

שוויון: כולם חושבים ששוויון זה רק בקיבוץ במושב אדם לאדם זאב וכל דאליים גבר לא בכפר ויתקין. בין מייסדי כפר ויתקין שהיו פעילים ציבורית בתקופת ההקמה בלטו שניים: בן אריה (אבא של) ורבינוביץ. רבינוביץ היה ראש הועד וניהל את הכפר וכן אריה עיצב את מבנהו החברתי. אומרים שבן אריה אחראי לכך שכל חבר היה מתרוצץ בעגלתו בין יותר מעשר חלקות קטנטנות. בכך הוא רצה להשיג שוויון איכות בשדות. זה לא עבד. זה לא יכל היה לעבוד. אני ידעתי את זה. כבר בשנות השישים כתבתי לבוס שלי, סמנכ"ל במשרד החקלאות, ראובן אילנד, תאור של חקלאות העתיד שבו אחד מעבד את כל השדות השני חולב את כל הפרות ולשלישי משתלה לכל הפירות, כמעט נסעתי אז לעשות על זה דוקטורט באוקספורד, כמעט. כיום הנכד של רבינוביץ הוא חכר מחברי הכפר ומן הקיבוצים שבסביבה את האדמות. ריכז אותן לחלקות ענק שאפשר לעבד ביעילות בתלם ארוך. ומאז הוא מעבד אותן בעצמו. בעצמו במובן הליטרלי של המילה – כלומר הוא והנייד שלו. כך הוא זורע בהן חיטה או תירס ומספק את החומרים למרכז המזון. הוא מגדל בהן ג"ש כמו למשל כותנה או בוטנים ומפיק ערך מהאדמות שאחרת היו שעומדות בור. איך הוא עושה זאת בלי חרמש מגל טוריה או קלשון (בהם עבדתי אני)? כאשר הקיבוצים שבסביבה הפריטו את עצמם היה צריך למצוא שימוש לכל כלי העבודה בשדה. טרקטורים קומביינים מחרשות מקצרות וכו'. לא היה למי למכור אותם כי קיבוצים רבים הופרטו גם הם ולכן הקימו תחנות שירות. בתחנה כזו יכול היה כל מי שיש לו אדמה להזמין שירות. זריעה קציר או ריסוס מבלי שיהיה צריך לקנות את כל הטרקטור או מרסס שלם. וכך יצא שרבינוביץ הנכד מעבד אדמות בכל עמק חפר בעזרת הנייד בלבד. הו איך שגלגל מסתובב לו.